

TARTALOM

BEVEZETÉS	6
SZÖVEGVILÁGOK	8
AZ IRODALOM EREDETE, SZÓBELISÉG ÉS ÍRÁSBELISÉG	8
Az irodalom kezdetei 9 ■ Örkény István: <i>Csupa közhely</i> – részlet 10 ■ Varró Dániel: <i>sms</i> 10 ■	
Podmaniczky Szilárd: <i>Képlapok a barlangszájából</i> – részlet 10	
NÉPSZERŰ IRODALOM – SZÉPIRODALOM	11
Kovács András Ferenc: <i>Könyvheti sláger – Ad nótám: Pancsoló kislány</i> – részlet 12 ■	
Parti Nagy Lajos: <i>Sárbogárdi Jolán: A test angyala</i> – részlet 12 ■ Népszerű irodalom 12	
AZ IRODALOM MINT VILÁGALKOTÁS	14
AZ IRODALMI ALKOTÁS MINT SZÖVEGVILÁG	17
Mándy Iván: <i>Az utcán</i> 17 ■ Varró Dániel: <i>A Bús, Piros Vödör dala</i> 19	
SZÖVEGEK BESZÉLGETÉSE	22
József Attila: <i>Születésnapomra</i> 22 ■ Tóth Krisztina: <i>Futrinka utca</i> – részlet 23 ■ Orbán Ottó:	
<i>Születésnapomra</i> – részlet 23 ■ Kovács András Ferenc: <i>Bírálóimhoz. Születésnapomra. Plágium!</i>	
– részlet 23	
TÉMÁK, MŰVEK, OLVASÓK AZ IDŐBEN	25
Jókai Mór: <i>És mégis mozog a Föld</i> – részlet 25 ■ Karinthy Frigyes: <i>Tanár úr kérem. Elkéstem</i>	
– részlet 26 ■ Ottlik Géza: <i>Iskola a határon</i> – részlet 27 ■ Szabó Magda: <i>Abigél</i> – részlet 28	
MŰNEMEK – MŰFAJOK	32
Rendszerezési igény 32	
SZERZŐ – MŰ – BEFOGADÓ	34
Karinthy Frigyes: <i>A cirkusz</i> 34 ■ Pierrot (Marosi Z. Tamás): <i>A bohóc</i> 38 ■ Wallace Stevens: <i>A ház</i>	
<i>csendes volt, s a világ aludt</i> 40	
MÍTOSZ ÉS IRODALOM	42
MÍTOSZOK	42
MÚZSÁK, ISTENEK A GÖRÖG MITOLÓGIÁBAN	44
Görög mitológia 44 ■ Hésziódosz: <i>Istenek születése</i> – részlet 46 ■ Múzsák 46 ■ Hésziódosz: <i>Istenek</i>	
<i>születése</i> – részlet 48 ■ Az olümposziak 51	
VILÁGKORSZAKOK	52
Hésziódosz: <i>Munkák és napok</i> – részlet 53 ■ A babiloni teremtetésepősz – részletek 56 ■ Kalevala.	
<i>A világ kezdete, I. ének</i> – részlet 57 ■ Kalevala. <i>A medve eredete, XLVI. ének</i> – részlet 58 ■ Kalevala.	
<i>A kantele születése, XL–XLI. ének</i> – részletek 58	
AZ ŐSI MAGYAR HITVILÁG	60
Elképzelés a világmindenségről 60 ■ Samanizmus 61 ■ Istenek, istennők, természetfeletti lények 61 ■	
<i>Fehérlófia</i> – részlet 62	

AZ ÓKORI GÖRÖGSÉG IRODALMÁBÓL	64
A HOMÉROSZI EPOSZOK	64
Az európai irodalom kezdetei 65 ■ Homérosz: <i>Odüsszeia</i> , VIII. ének – részlet 66 ■ Eposzi kellékek 67 ■ Varró Dániel: <i>Túl a Maszat hegyen</i> – részletek 70	
Az időmértékes verselés	70
Iliász	72
I. ének. <i>A dögvész. Akhilleusz haragja</i> – részlet 73 ■ Az eposz tárgya 81 ■ Hőseszmény 81 ■ Egyén és közösség 82 ■ XVIII. ének. <i>Akhilleusz pajzsa</i> – részlet 82 ■ Ismétlődő szerkezetek 88 ■ A pajzs készítése 89 ■ XV. ének – részlet 89	
Odüsszeia	90
Utazástoposz 90 ■ Szerkezet és elbeszélői szerep 91 ■ I. ének. <i>Az istenek gyűlése</i> – részlet 92 ■ Ember és sorsa 94 ■ V. ének. <i>Odüsszeusz tutaja</i> – részlet 94 ■ A család szerepe 96 ■ IX. ének. <i>Odüsszeusz elbeszéli kalandjait Alkinoosznak. Küklopeia</i> – részlet 96 ■ XII. ének. <i>A Szirének éneke</i> – részlet 103 ■ Az <i>Odüsszeia</i> embereszménye 104	
Odüsszeusz és a nők	104
VI. ének – részlet 104 ■ IX. ének – részlet 105 ■ XI. ének – részlet 105 ■ XIII. ének – részlet 105 ■ XXIV. ének – részlet 105	
AISZÓPOSZ ÁLLATMESÉIBŐL	106
<i>A hangya és a tücsök</i> (114) 106 ■ <i>A hangya</i> (175) 106 ■ <i>A tücsök és a róka</i> (245) 106 ■ <i>Az ember és a tücsök</i> (298) 107 ■ <i>A számár és a tücsök</i> (195) 107 ■ Erkölcsi célzatú tanmesék 108	
A GÖRÖG LÍRA	109
Életmódváltás és lírai személyesség 109 ■ Szapphó: <i>Aphroditéhoz</i> 110 ■ Liturgikus műfaj, személyes tartalom 111 ■ Keretes szerkezet 111 ■ Idősíkváltások 111 ■ Szapphó: <i>Úgy tűnik nekem...</i> 112 ■ Szapphó: <i>Egy lányhoz</i> 112 ■ Anakreón: <i>Gyűlölöm</i> 113 ■ Anakreón: <i>Engem a szerelem</i> 113 ■ Az öröm értékrendje 114 ■ Anakreóni dal 114 ■ Fiatalság–öregség 115 ■ Alkaiosz: <i>Bordal</i> 116 ■ Anakreón: <i>Reggeliztem</i> 116 ■ Csokonai Vitéz Mihály: <i>A versszéptő</i> 116 ■ Géher István: <i>Anakreóni dalok</i> 116	
A GÖRÖG DRÁMA ÉS SZÍNHÁZ	117
A dráma eredete 118 ■ A görög színház 119 ■ Dráma és színház 119	
Szophoklész: Antigoné	121
Homérosz: <i>Iliász</i> , XXII. ének – részlet 122 ■ Homérosz: <i>Iliász</i> , XXIV. ének – részlet 122 ■ Kreón trónbeszéde 124 ■ Kreón és Antigoné jelenete 125 ■ A drámai alaphelyzet 128 ■ A konfliktus 128 ■ Antigoné és Kreón érvrendszere 129 ■ Iszméné – Antigoné 130 ■ Haimón – Kreón 130 ■ Teiresziász és a kar 130 ■ Tragikus hős 131 ■ Olvasatok, értelmezések 131	
Szophoklész: Oidipusz király	132
<i>Oedipus király</i> – részlet 132 ■ Kapcsolatok, alaphelyzet 134 ■ Belső konfliktus 134 ■ Sajátos tett-váltás 135 ■ Nyelvi többértelműség 135 ■ Végjáték 135 ■ Értelmezések 136 ■ Arisztotelész: <i>Poétika</i> – részletek 136	
A RÓMAI IRODALOMBÓL	138
A LATIN KÖLTÉSZET REMEKEIBŐL	138
Az ókori Róma művelődéstörténeti korszakai 138	
Catullus szerelmi lírája	139
<i>Éljünk, Lesbia...</i> 139 ■ Szerlelemfelfogás 140 ■ Érvelő szerkezet 140 ■ <i>Lesbiához</i> 141 ■ VII. 141 ■ Lázár René Sándor: <i>Léha catullusi lopkodások</i> 141 ■ <i>Odi et amo</i> 136 ■ <i>Gyűlölök és szeretek</i> 142 ■ <i>Szeretem és gyűlölet</i> 142 ■ Egyidejű érvényesség 137 ■ Petri György: <i>Mari bűnei</i> – részlet 143	
Vergilius és az ekloga	144
Hellenisztikus hagyomány 144 ■ IX. <i>ecloga</i> 144 ■ Idő- és értékszembesítés 147	

Horatius ódaköltészete	148
Ódák könyve 148 ■ <i>Ars poetica</i> – részlet 148 ■ <i>Licinius Murenához</i> 149 ■ Az arany közép mértéke 150 ■ Retorikus szerkezet 151 ■ Hajótoposz 151 ■ Alkaiosz: <i>A hajó</i> 152 ■ Berzsenyi Dániel: <i>Osztályrészem</i> – részlet 152 ■ Érvelés 152 ■ Magatartásmodell 152 ■ <i>Thaliarchushoz</i> 153 ■ Kép és bölcsmondás 153 ■ Éljen a mának 154 ■ <i>Leuconoénak</i> 154	
A LATIN VERSEK EPIKA NÉHÁNY ALKOTÁSÁBÓL	155
Egy átváltozástörténet Ovidiustól	155
<i>Pygmalion</i> – részlet az <i>Átváltozásokból</i> 156 ■ Az alkotás mint teremtés 157 ■ Publius Vergilius Maro: <i>Aeneis</i> , VIII. ének – részlet 158	
Phaedrus és az állatmese	159
<i>A róka és a holló</i> 159 ■ Tanító és szórakoztató szándék 160 ■ Heltai Gáspár: <i>A hollóról és a rókáról</i> 160 ■ Örkény István: <i>Gyász</i> 160 ■ Romhányi József: <i>A róka és a holló</i> . Téma és variációk 160	
NÉV- ÉS KIEJTÉSMUTATÓ	162